

5

Соціалізація та мовні курси

Інформація для біженців з інвалідністю та їхніх родичів від проекту Empowerment Now та групи NOW! Nicht Ohne das Wir

Які права я маю в Німеччині?

Чимало біженців з інвалідністю та їхні родичі, опинившись у Німеччині, стикаються з серйозною проблемою: як їм отримати підтримку та допомогу? У них виникає безліч запитань щодо системи надання допомоги в Німеччині. Вони також хочуть знати, які права вони мають на отримання підтримки та допомоги. Але часто вони не можуть знайти жодної інформації про це рідною мовою.

Ось чому ми розробили шість інформаційних брошур дев'ятьма мовами. Вони містять інформацію про ваші права на отримання підтримки та про різні види допомоги. А також відповідь на питання про систему надання допомоги в Німеччині. «Яку інформацію я хотів(-ла) б отримати, опинившись у Німеччині?» Саме це питання було ключовим для нас під час укладання цих інформаційних брошур.

Ви не самотні!

У Німеччині є чимало консультаційних центрів. Тут ви можете отримати консультацію. Ви можете завжди розраховувати на підтримку!

Чому варто звернутися до консультаційного центру?

У консультаційних центрах вам допоможуть з оформленням заяви на отримання допомоги, а також у разі відхилення вашої заяви. Після консультації ви краще зрозумієте свої потреби та можливості, і зможете отримати відповідну допомогу.

Консультаційні центри

[Додаткова незалежна консультація з питань залученості \(Ergänzende unabhängige Teilhabeberatung, EUTB\)](#)

[Консультаційні центри з питань міграції при благодійних організаціях](#)

У вирішенні питань, пов'язаних із медичним обслуговуванням, медичною реабілітацією та доглядом, вам допоможе [Незалежна служба консультування пацієнтів Німеччини \(Unabhängige Patientenberatung, UPD\)](#).

Ви також можете звернутися до асоціацій осіб з інвалідністю, управління соціального забезпечення (Sozialamt), агентства зайнятості (Agentur für Arbeit) або відомства у справах інтеграції інвалідів (Integrationsamt). Часто вони знаходяться поруч із вашим місцем проживання.

У багатьох федеральних землях існує ще більше консультаційних служб. Найкраще дізнатися про них за місцем свого проживання.

Соціалізація та мовні курси

Участь у житті та суспільстві є ключовою метою Конвенції ООН про права людей з інвалідністю. Люди з інвалідністю повинні мати можливість самостійно й автономно планувати та організовувати своє життя. Це стосується як їхньої оселі, так і навколишнього середовища за її межами.

У Німеччині держава надає пільги на соціалізацію. Вони призначені для того, щоб уможливити або полегшити людям з інвалідністю участь у житті на рівні з іншими людьми. Пільги на соціалізацію – це пільги, пов'язані з залученістю в рамках допомоги на соціальну адаптацію (Eingliederungshilfe). Допомога на соціальну адаптацію закладена в частині IX Кодексу соціального права.

Пропонуємо вам огляд пільг на соціалізацію, зокрема, пільг на пристосування житла до потреб осіб з інвалідністю та права на особистого помічника. Ми також збрали інформацію про мовні курси. Соціалізація також означає залучення до спільноти, наприклад, до груп самопомоги. Поради щодо цього ви знайдете наприкінці брошури.

Які існують пільги на соціалізацію?

Наприклад:

Пільги на житло (§ 77 частина IX Кодексу соціального права)

Ці пільги допоможуть вам знайти житло, яке відповідає вашим потребам. За допомогою цих пільг ви зможете переобладнати своє помешкання, оплатити обладнання, пристосоване для використання людьми з інвалідністю, та підтримувати свій житловий простір в належному стані, щоб він відповідав вашим потребам.

Послуги особистого помічника (§ 78 частина IX Кодексу соціального права)

Для того, щоб особа з інвалідністю могла самостійно й автономно керувати своїм повсякденним життям, держава надає пільги на допомогу особистого помічника. Наприклад, помічник допоможе вам із домашнім господарством, плануванням життя, проведенням дозвілля, а також участю в житті громади та культурному житті.

Лікувально-педагогічні пільги на ранню підтримку для дітей, які ще не ходять до школи (§ 79 частина IX Кодексу соціального права)

До складу цих пільг належать усі види педагогічної допомоги, які допомагають дитині з інвалідністю розвивати та розкривати свою особистість. Це, наприклад, соціально-педагогічні та спеціальні педагогічні види допомоги, психологічна та психосоціальна допомога, а також консультування батьків або інших осіб, які виховують дитину.

Пільги на отримання та підтримку практичних знань і навичок (§ 81 частина IX Кодексу соціального права)

Наприклад, людина з інвалідністю навчається веденню домашнього господарства, готується до трудового життя, вдосконалює свої мовні та комунікативні навички. Деякі люди з інвалідністю проходять навчання з пересування, щоб мати можливість безпечно пересуватися в транспорті без сторонньої допомоги, або отримують так звану базову технічну підготовку для незрячих.

Комунікація та порозуміння (§ 82 частина IX Кодексу соціального права)

Ці пільги призначені для уможливлення або полегшення людям із вадами слуху та мовлення порозумітися з

навколишнім середовищем, насамперед за допомогою сурдоперекладу та інших допоміжних засобів спілкування.

Пільги на пересування (§ 83 частина IX Кодексу соціального права)

Люди можуть отримувати пільги на пересування, якщо через свою інвалідність вони можуть лише обмежено брати участь у суспільному житті. До такої допомоги належать послуги з перевезення транспортною службою, допомога на придбання транспортного засобу або отримання водійського посвідчення.

Допоміжні засоби (§ 84 частина IX Кодексу соціального права)

До допоміжних засобів соціалізації належать засоби комунікації та засоби пересування, які допомагають у проведенні дозвілля, а також предмети для використання в повсякденному житті, які не є частиною медичної реабілітації. Це, наприклад, спортивні протези, спортивний інвалідний візок, безбар'єрний комп'ютер, мобільний телефон, велосипед або транспортний засіб.

Закон про соціалізацію не визначає обсягу затвердженої допомоги. Це питання розглядається та вирішується органами влади щодо кожної окремої людини, яка звернулася із заявою про надання допомоги. Приймаючи рішення, вони беруть до уваги особисті обставини та життєву ситуацію людини. Орган класифікує цей захід як «належний» та «необхідний».

Чи маю я право на пільги на соціалізацію?

Якщо у вас є статус біженця, ви є особою, яка має право на притулок або на додатковий захист, то ви маєте право на пільги на соціалізацію. Особи, які мають посвідку на тимчасове перебування відповідно до § 24 Закону «Про порядок перебування іноземних громадян», також можуть звернутися із заявою про отримання пільг на соціалізацію.

Хто ще може отримувати пільги на соціалізацію?

Це шукачі та шукачки притулку, а також особи з відтермінуванням депортації, які перебувають у Німеччині щонайменше 36 місяців й отримують аналогічну допомогу відповідно до § 2 Закону «Про надання допомоги прохачам притулку».

Хто за законом не має права на пільги на соціалізацію?

Це шукачі та шукачки притулку, а також особи з відтермінуванням депортації, які перебувають у Німеччині менше 36 місяців. Однак відповідно до § 6 пункту 1 Закону «Про надання допомоги прохачам притулку» управління соціального забезпечення (Sozialamt) може затвердити допомогу, наприклад, послуги особистого помічника. Управління може затвердити допомогу, якщо

- особа з інвалідністю потребує цього задля забезпечення свого здоров'я,
- дитина з інвалідністю має особливі потреби.

Але це так звана ініціативна допомога. Це означає, що установа може призначити допомогу, але особа з інвалідністю не має на неї законного права.

Хто виплачує пільги на соціалізацію?

Пільги на соціалізацію доповнюють інші види допомоги, як-от пільги на медичну реабілітацію або пільги на залученість до освітнього процесу. Це означає, що надавач послуг призначає пільги на соціалізацію тільки в тому випадку, якщо ваша потреба в підтримці не покривається іншими видами допомоги.

Фінансування пільг на соціалізацію здійснюється різними надавачами послуг; це, наприклад:

Організації, відповідальні за допомогу на соціальну адаптацію (Träger der Eingliederungshilfe)

Для осіб зі статусом біженця, осіб, які мають право на притулок, та осіб, які мають право на додатковий захист

Управління соціального забезпечення (Sozialamt)

Для шукачів та шукачок притулку, осіб із відтермінуванням депортації та осіб, які мають посвідку на тимчасове перебування відповідно до § 24 Закону «Про порядок перебування іноземних громадян»

Управління у справах молоді (Jugendamt)

Для дітей та підлітків із психічною інвалідністю

Житло, пристосоване до потреб

У Німеччині особи з інвалідністю мають право на житло, яке пристосоване до їхніх потреб. Якщо житло, куди вас розмістили, не пристосоване до ваших потреб, то ви можете звернутися за консультацією та подати скаргу.

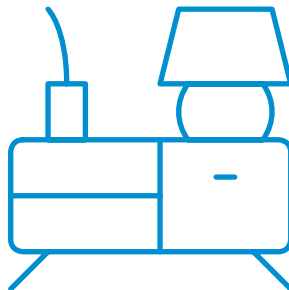
Проживання в центрі для тимчасового розміщення біженців (Erstaufnahmeeinrichtung)

Влада зазвичай розміщує біженців у центрах для тимчасового розміщення біженців (Erstaufnahmeeinrichtung, ЕАЕ) одразу після їхнього прибуття до Німеччини. Біженці з інвалідністю можуть бути звільнені від обов'язку бути розміщеними в ЕАЕ. Однак вони повинні довести, що їхнє житло не є безбар'єрним (§ 49 Закону «Про процедуру надання притулку», частина 2 «Припинення житлового зобов'язання»). Після цього вони можуть звернутися із заявою на переїзд у відповідне житло.

Приватне помешкання

Особи, які пересуваються в інвалідному візку і мають ступінь інвалідності (Grad der Behinderung, GdB) щонайменше 50, а також особи з інвалідністю по зору або з 4-м ступенем потреби в догляді (Pflegegrad) мають право на більшу житлову площу. Це право також називають додатковою потребою в житлі.

У Німеччині вважається, що для однієї особи достатньо помешкання площею від 45 до 50 квадратних метрів. На кожну наступну людину додається ще 15 квадратних метрів. Особи з інвалідністю, які мають право на додаткову житлову площу, можуть претендувати на додаткову житлову площу до 15 квадратних метрів.

Особистий помічник

У Німеччині особи з інвалідністю мають право на особистого помічника. Однак вони повинні довести, що регулярно потребують сторонньої допомоги щонайменше п'ять годин на день. Обсяг допомоги залежить від їхніх потреб: від кількох годин на місяць до 24 годин на добу.

Ви отримаєте особистого помічника як допомогу

- у догляді (наприклад, особиста гігієна, прийняття душу, одягання, відвідування туалету),
- у домогосподарстві (наприклад, прибирання, приготування їжі або здійснення покупок),
- у дитячому садку або в центрі денного догляду,
- у школі (шкільний супровід),
- під час роботи (помічник на роботі),
- для організації дозвілля (наприклад, екскурсії, театр, кіно, музей, спорт, супровід у подорожах),
- як допомога батькам з інвалідністю та їхнім дітям (помічник для батьків).

Хто несе витрати на особистого помічника?

В Німеччині є різні надавачі послуг, які оплачують витрати на помічника. Яка саме установа є компетентною, залежить від вашого статусу перебування та послуги. Іноді за це відповідають одночасно кілька надавачів послуг.

Хто є основними надавачами послуг?

Лікарняна каса (*Krankenkasse*)

Для осіб зі статусом біженця, осіб, які мають право на притулок, та осіб, які мають право на додатковий захист, наприклад, для допомоги у веденні домашнього господарства та догляду

Організації, відповідальні за допомогу на соціальну адаптацію (*Träger der Eingliederungshilfe*)

Для осіб зі статусом біженця, осіб, які мають право на притулок, та осіб, які мають право на додатковий захист, наприклад, для допомоги батькам, допомоги в організації дозвілля

Управління соціального забезпечення (*Sozialamt*)

Для шукачів та шукачок притулку, осіб із відтермінуванням депортації та осіб, які мають посвідку на тимчасове перебування відповідно до § 24 Закону «Про порядок перебування іноземних громадян», наприклад, для допомоги у догляді

Управління у справах молоді (*Jugendamt*)

Для дітей та підлітків із психічною інвалідністю

Доступ до мовних курсів

Вивчення німецької мови є важливим завданням. Якщо ви володієте німецькою мовою, то ви зможете краще влаштуватися в Німеччині, зможете спілкуватися з іншими, знати свої права та зможете працювати. Для переселенців у Німеччині є так звані інтеграційні курси. Інтеграційний курс складається з мовного та орієнтаційного курсів. Під час мовного курсу ви будете вивчати німецьку мову, а під час орієнтаційного курсу ви дізнаєтеся більше про німецьку історію та культуру, а також про права.

Бажаєте взяти участь у інтеграційному курсі? Тоді зверніться із заявою до Федерального управління у справах міграції та біженців (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, BAMF). Це можна зробити онлайн або в регіональному відділенні BAMF. Там ви отримаєте ваучер на проходження курсу, з яким ви зможете знайти найближчий до вас курс. Важливо: організатор курсу повинен бути ліцензованим. Більш розлогу інформацію ви можете переглянути на сайті [Handbook Germany](#).

Якщо ви не можете відвідувати інтеграційний курс через свою інвалідність, то влада звільнить вас від цього обов'язку. Однак ми рекомендуємо вам: обов'язково скористайтеся доступними пропозиціями, щоб ви могли вивчити німецьку мову.

Які мовні курси доступні для людей з інвалідністю?

Для біженців з інвалідністю є інтеграційні курси, які пристосовані до їхніх потреб. Наприклад, на таких курсах навчання проходить у повільнішому темпі та в невеликих групах, а іноді приміщення для занять та навчальні матеріали є безбар'єрними. На жаль, такі курси доступні не у всіх містах. Наприклад, BAMF пропонує інтеграційні курси для осіб із вадами зору або слуху. Такі мовні курси ви можете знайти на сайті [BAMF Navi](#) – онлайнпошуковому сервісі інтеграційних та професійних мовних курсів у Німеччині. Там ви можете застосувати фільтри за такими критеріями, як місцезнаходження, час, рівень або цільова група.

Для **осіб з обмеженою рухливістю**, які, наприклад, користуються інвалідним візком або ходунками, є безбар'єрні інтеграційні курси.

Інтеграційні курси для **осіб із вадами слуху та зору** зазвичай проводяться організаціями, які спеціалізуються на освітніх пропозиціях для людей із вадами слуху або зору.

Крім мови, учасники набувають таких навичок, як читання шрифтом Брайля або поводження з допоміжними засобами. У таких курсах бере участь менша кількість людей, а самі курси тривають довше. У нашому [Roadbox](#) ми надаємо перелік деяких організацій, які пропонують інтеграційні курси для осіб із вадами слуху та зору. Є також інші організації, як-от [Deaf Refugees Communities](#) та [Асоціації для людей із вадами зору](#), які пропонують мовні курси для людей з інвалідністю. Там ви можете вивчити мову або вдосконалити свої навички німецької мови. Однак ці курси не належать до інтеграційних курсів.

Ви не зобов'язані відвідувати спеціальний мовний курс для людей із вадами зору або слуху, якщо ви цього не хочете. Ви також можете взяти участь в інтеграційному або професійному мовному курсі, якщо він відповідає вашим навчальним потребам. Однак переконайтеся, щоб приміщення для занять та навчальні матеріали були для вас доступними.

Для **людей з когнітивними порушеннями** є регіональні пропозиції, наприклад, у Берліні, Бремені та Ольденбурзі. Однак це лише пропозиції з вивчення мови. Інтеграційного курсу для людей з когнітивними порушеннями не існує.

Не можете знайти мовний курс поблизу?

Якщо для відвідування мовного курсу вам доведеться переїхати до іншої федеральної землі, то ви можете звернутися до Федерального управління у справах міграції та біженців (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, BAMF) із заявою про відшкодування витрат на переїзд. Для цього ви повинні довести, що

- ви не змогли знайти місце на курсі за своїм місцем проживання
- або переїзд необхідний з інших поважних причин.

Крім того, ви отримаєте відшкодування витрат на проїзд від BAMF, якщо поїздка на мовний курс займає понад 45 хвилин в день (в один бік). Для цього необхідно звернутися із заявою та пред'явити проїзні квитки.

Є також організатори інтеграційних курсів, які пропонують проживання в студентському гуртожитку. Це означає, що там є можливість залишитися на ніч. Отже, вам не потрібно буде переїжджати і не доведеться довго добиратися на інтеграційний курс. Для того, щоб витрати на проживання були відшкодовані, ви повинні звернутися із заявою до BAMF.

Участь у суспільному житті

Є кілька способів, як ви можете брати участь у суспільному житті. Нижче ми перелічили деякі з них, але їх набагато більше. Про пропозиції, які підходять саме вам, ви можете дізнатися у консультативному центрі вашої громади.

Групи самопомоги та самопредставництва

Групи самопомоги об'єднують людей, які опинилися в схожих життєвих ситуаціях. Вони обмінюються ідеями та підтримують один одного. Організації [«Nakos»](#) або [«Selbsthilfenetz»](#) допоможуть вам знайти групу самопомоги у вашій громаді. Ось кілька прикладів груп самопомоги: [«Mina – Leben in Vielfalt e. V.»](#) (мови: турецька та арабська, м. Берлін); [«Handicap International»](#) (мови: українська, онлайн), [«Die Sputniks e. V.»](#) (мови: російська, загальнонаціональна).

У групах самопредставництва люди спільно відстоюють свої інтереси та права. Вони хочуть змінити суспільство та політику на краще. Біженці з інвалідністю та їхні родичі можуть, наприклад, приєднатися до [«групи NOW! Nicht Ohne das Wir»](#). Одним із напрямків діяльності групи «NOW! Nicht Ohne das Wir» була, наприклад, участь у створенні цих брошур.

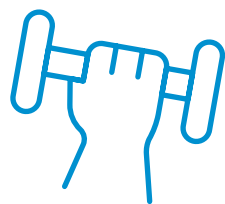
Спортивні пропозиції

Повсюдно в Німеччині є спортивні пропозиції для людей з інвалідністю. Чимало клубів пропонують інклюзивні формати – це може бути, наприклад, регбі на візках або теніс для незрячих, плавання, турпохід на вихідні або членство у фан-клубі футбольного товариства. Ви можете звернутися до консультативного центру за вашим місцем проживання, щоб дізнатися про пропозиції у вашій громаді.

На інтернет-сторінці [Німецької федерації спорту для інвалідів](#) ви також можете знайти відповідні пропозиції у вашій громаді.

Музичні пропозиції

Музика – це універсальна мова. Чимало інклюзивних хорів раді вітати нові голоси, а ансамблі запрошують людей приєднатися до них. Музика також може бути гарним способом практикувати німецьку мову. Про інклюзивні музичні пропозиції у вашій громаді ви можете дізнатися в консультативному центрі за вашим місцем проживання.

В рамках серії « **Інформація для біженців з інвалідністю та їхніх родичів** » вийшли такі брошури:

Перші кроки після прибуття до Німеччини – інформація про найважливіші контактні пункти після прибуття до Німеччини

Система допомоги для людей з інвалідністю – інформація про пільги на залученість, порівняння соціальних пільг із пільгами на залученість, оформлення заяви на отримання допоміжних засобів, визнання інвалідності

Здоров'я, реабілітація та догляд – корисна інформація про право на медичне обслуговування, реабілітацію та догляд, а також про систему лікарняних кас

Система допомоги для членів родин із дітьми з інвалідністю – інформація про право на шкільну освіту, пільги на догляд та підтримку

Соціалізація та мовні курси – перелік пільг, які сприятимуть вашій соціалізації в Німеччині. Інформація про інтеграційні курси, житло, пристосоване для осіб з інвалідністю, та особистого помічника

Оформлення та отримання пільг – усе, що потрібно знати про найважливіші державні пільги та як їх оформити

Хто такі «ми»?

Ми – це проєкт під назвою «Empowerment Now», втілений організацією «Handicap International», а також самопредставники та самопредставниці від організації «NOW! Nicht Ohne das Wir». Ми прагнемо полегшити біженцям з інвалідністю та їхнім родичам доступ до інформації. Члени групи «NOW! Nicht Ohne das Wir» на власному досвіді відчули, як важко отримати підтримку та допомогу в Німеччині. Саме тому вони хочуть поділитися своїми знаннями. Зокрема, і з вами.

Про групу «NOW! Nicht Ohne das Wir»:

«NOW! Nicht Ohne das Wir» – це група самопредставництва для біженців з інвалідністю. Ми самі є біженцями і маємо інвалідність. З моменту нашого прибуття до Німеччини ми зіткнулися з різними перепонами. Але в нашій групі ми знаходимо розуміння і солідарність. Ми зміцнюємо один одного і разом працюємо над створенням інклюзивного суспільства. Ми прагнемо, щоб біженці з інвалідністю та їхні родини могли жити в Німеччині краще.

Група самопредставництва

«NOW! Nicht Ohne das Wir» підтримується організацією «Handicap International» в рамках проєкту «Empowerment Now».

Про проєкт «Empowerment Now»

В рамках проєкту «Empowerment Now» організація «Handicap International» підтримує самопредставництво біженців з інвалідністю та їхніх родичів. Разом із групою «NOW! Nicht Ohne das Wir» ми відстоюємо права та інтереси біженців з інвалідністю. Ми виступаємо за те, щоб потреби біженців з інвалідністю систематично враховувалися – від забезпечення житлом і доступу до безбар'єрних мовних курсів та інтеграції на ринку праці.

Спонсори проєкту «Empowerment Now»:

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Migration, Flüchtlinge und Integration
Die Beauftragte der Bundesregierung für Antirassismus